LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Haluammeko säilyttää järvilohen vai lyömmekö hanskat naulaan ja annamme lajin painua unholaan? Vetoan kaikkiin, että yrittäisimme vielä toden teolla. **PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ MIRKO LAAKKONEN, SAIMAAN LOHIKALAT -HANKE**

Järvilohi voidaan vielä pelastaa

Järvilohen pelastustoimet voivat olla myöhässä, ellei sen kalastus koko Saimaan alueella ja erityisesti Pielisjoella merkittävästi vähene.

Kalanviljelyn ja istutusten varassa 1970-luvulta ylläpidetty Saimaan järvilohikanta on romahtamassa. Ala-Koitajoella on aloitettu sen luontaisen poikastuotannon palauttaminen.

Saimaan järvilohi on erittäin uhanalainen. Sitä ei kuitenkaan ole rauhoitettu, vain alamitta on säädetty.

Kalastusaluekohtaisesti liian pienenä pidettyä 40 sentin alamittaa on korotettu. Suositus on 60 senttiä.

Kantaa on pidetty yllä pyytämällä syksyisin kudulle nousevia emokaloja ja kasvattamalla poikasia kalanviljelylaitoksissa.

Tänä syksynä emokalasaalis Kuurnan voimalaitoksen alapuolella jäi noin 30 yksilöön. Viime vuonna saalis oli yli 60 yksilöä.

”Tilanne on niin heikko, että on pohdittava järvilohen täysrauhoittamista”, arvioi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen erikoistutkija **Jorma Piironen**.

”Kalastajien tulisi ymmärtää, että yksikin pyydetty rasvaevällinen lohi voi olla liikaa”, hän muistuttaa.

Pyydettäväksi tarkoitetuilta järvilohilta on rasvaevä leikattu ennen istuttamista.

”Nyt eletään aikoja, jolloin ratkaistaan lajin kohtalo. Haluammeko säilyttää sen vai lyömmekö hanskat naulaan ja annamme lajin painua unholaan? Vetoan kaikkiin osapuoliin, että yrittäisimme vielä toden teolla”, sanoo Saimaan lohikalat -hankkeen projektipäällikkö **Mirko Laakkonen**.

Elvytystoimia poikastuotannolle

Toivoa järvilohi sai tammikuussa, kun korkein hallinto-oikeus päätti kymmenisen vuotta kestäneen prosessin Kaltimon, Kuurnan ja Pamilon voimaloiden kalatalousehdoista. Nykytilanteessa voi pohtia, tuliko päätös sittenkin liian myöhään.

Pamilon voimala on Vattenfallin. Voimala velvoitettiin kasvattamaan juoksutusta Ala-Koitajokeen jopa kolminkertaiseksi entisestä.

Muiden voimaloiden kalatalousmaksuja korotettiin reippaasti.

Päätös on voimassa seitsemän vuotta. Sinä aikana on selvityksin osoitettava, riittääkö lisäjuoksutus järvilohen luontaiseen poikastuotantoon.

Kutukaloilla radiolähettimiä

Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen perimäainekseen, joka on välttämätön lajin elinkelpoisuudelle. Tavoite on, että viljeltäväksi saadaan edes osittain luonnonkierron läpikäynyt lohikanta.

Ala-Koitajokeen on istutettu keväällä yli 100 000 järvilohen 0–2-vuotiasta poikasta.

Syksyllä sinne on tuotu yli 30 radiolähettimin varustettua kutukalaa; pääosa laitoksilta, osa emokalapyynnissä Kuurnasta saatuja. Lisäksi jokeen on tuotu mätiä.

Ensi vuoden puolella istutusten lisäksi kutu- ja kasvupaikkojen parantamiseksi jokeen tuodaan soraa ja kiviä.

MATTI RONKAINEN

> Kalastajien tulisi ymmärtää, että yksikin pyydetty rasvaevällinen lohi voi olla liikaa.«
>
> **JORMA PIIRONEN**

MATTI RONKAINEN

Tästä alkoi järvilohihanke: erikoistutkija Jorma Piironen laski 15. toukokuuta ensimmäiset vuoden ikäiset poikaset Hiiskoskeen, jonka kautta Koitereen vedet laskevat alapuoliseen Koitajokeen.

Kimurantti urakka

Järvilohen palautus edes osittain luontaisesti lisääntyväksi ei ole helppoa.

Ala-Koitajokeen istutetaan kalanviljelylaitoksilta poikasia ja tuodaan sukukypsiä kutupareja laitoksilta ja luonnonvesistä.

Parin vuoden iässä poikaset lähtevät vaeltamaan. Tuolloin niitä pyydetään ennen kuin ne pääsevät Pielisjokeen.

Osa merkitään ja lasketaan takaisin. Joessa niiden on selvittävä kahdesta voimalasta.

Jotkut livahtavat sulutuksissa, jotkut pääsevät turbiinien läpi. Arviolta 10–15 prosentille voimalaitokset koituvat kohtaloksi.

Osa merkityistä poikasista viedään kalankuljetusastioilla voimaloiden ohi.

Saimaalle selvinneet pulskistuvat siellä 2–4 vuotta. Sukukypsinä lohet lähtevät tekemään sitä, mitä varten ne ovat varttuneet.

Kutemaan nousseita kaloja pyydetään Kuurnan voimalan alapuolella ja tuodaan kotijokeen.

Aikanaan selviää, onnistuuko tällainen keinoluontainen operaatio.

Jos onnistuu, varmaa on, että keskusteluun nousee kalateiden rakentaminen Kuurnaan ja Kaltimoon.

MATTI RONKAINEN

Saimaan järvilohi on pienikokoisempi kuin merilohi: järvilohi kasvaa harvoin kymmenkiloiseksi.

HANKE

Saimaan lohikalojen kestävä kalastus

EU-osarahoitteinen
Life+-hanke ajalla 1.10.2011–30.6.2014
Hallinnoija: Pohjois-Karjalan elykeskus (järvilohi)
Kumppanit: Kaakkois-Suomen (harjus), Pohjois-Savon (järvitaimen) ja Etelä-Savon (saimaannieriä) elykeskukset
Toimet: neuvottelut kalastusalueiden ja osakaskuntien kanssa sekä tiedotus
Ohjeet kestävään kalastukseen:
+ noudata asetettuja alamittoja
+ vähennä koukkujen määrää vieheissä ja täkyrakseissa, jolloin alamittaisten vapauttaminen helpottuu
+ sopiva saaliskiintiö enintään 1–2 kalaa venekuntaa kohti vuorokaudessa
+ käytä pihtejä, solmutonta ja kumipintaista haavia sekä vesiastiaa kalan vapautuksen apuna
+ käytä enintään 2–4 verkkoa, joiden solmuväli on sopusoinnussa alamittarajoitusten kanssa
+ kalasta monipuolisesti eri lajeja
Lisätietoa: www.jarvilohi.fi

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkimusmestari Markku Gavrilov istutti pari viikkoa sitten Ala-Koitajoen Saunavirtaan ja Hiiskoskeen emokaloja, jotka olivat nousseet Saimaalta. Tutkimushanketta varten nämä kalat on varustettu radiolähettimellä. Saunavirta sijaitsee Joensuun Enossa, Hiiskoski on Ilomantsissa.

Porokolarin riski on nyt suurimmillaan

Paliskuntain yhdistys muistuttaa, että riski ajaa autolla poron päälle on tähän aikaan vuodesta suurin.

Porojen vaellus kohti talvilaitumia alkaa erotusten jälkeen, jolloin niiden määrä tiealueilla lisääntyy.

Porot liikkuvat teillä, koska ne halkovat laidunalueita. Myös maantiesuola houkuttelee poroja täydentämään kivennäisvarastojaan, yhdistys kertoo tiedotteessa. Pohjois-Suomessa ajetaan 3 500–4 500 porokolaria vuodessa ja näistä 40 prosenttia ajoittuu marras–joulukuulle.

Autoilija voi käytöksellään vähentää kolarien määrää.

Herkintä aikaa porokolareille on alkuilta kolmen ja seitsemän välillä. Hämärän laskeutuessa ajonopeutta pitäisi pudottaa.

Paliskuntain yhdistys neuvoo käyttämään kaukovaloja jo hämärässä ja tarkkailemaan tien vierustoja erityisesti paikoissa, joissa puita tai pensaikkoa kasvaa lähellä tietä.

Nopeutta pitää hidastaa heti, kun havaitsee jotain poikkeavaa. Poroja on usein liikkeellä useampi kuin yksi.

Autonkuljettaja- tai omistaja ei ole korvausvelvollinen loukkaantuneesta tai kuolleesta porosta. Liikennevakuutus korvaa porokolarissa sattuneet henkilövahingot. Ajoneuvoon aiheutuneet vahingot korvaa hirvivahinkovakuutus.

SUVI NIEMI

TOIMINTAOHJEET

Jos joudut porokolariin...

Varoita muuta liikennettä ja vie varoituskolmio paikalleen.
Soita hätäkeskukseen numeroon 112, vaikka vain kolhaisisit poroa.
Anna ensiapua loukkaantuneille.
Lopeta loukkaantunut eläin tai hanki paikalle siihen kykenevä henkilö.
Siirrä ruho pientareelle ja merkitse paikka näkyvästi. Ruhoa ei saa ottaa mukaan.
Ilmoita autosi vahingoista vakuutusyhtiöösi.
Lähde: Paliskuntain yhdistys

Laulujoutsenia bongattiin yli 50 000

Viime viikonloppuna järjestetyssä Joutsenbongauksessa havaittiin noin 52 200 laulujoutsenta.

BirdLife Suomen järjestämässä tapahtumassa tehtiin 3 300 joutsenhavaintoa Ahvenanmaalta Enontekiölle.

Suomen syksyinen joutsenkanta selvitettiin nyt toisen kerran.

Viime syksynä Joutsenbongauksessa havaittiin noin 46 700 laulujoutsenta.

Eniten laulujoutsenia havaittiin Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla, molemmissa maakunnissa yli 6 000 lintua. Joutsenkuntien kärjessä olivat tällä kertaa Hailuoto, Tornio ja Sastamala.

Suurimmassa yksittäisessä kerääntymässä Hailuodon Riisinnokalla oli peräti 1 135 laulujoutsenta.

Yli 500 linnun parvia nähtiin myös Hartolassa, Joroisissa ja Kankaanpäässä.

BirdLife Suomi arvioi tulosten perusteella, että laulujoutsenen syyskanta Suomessa on nyt 60 000–70 000 yksilöä. Pesiviä pareja on arviolta 10 000 laulujoutsenta. Syyskanta muodostuu näistä pareista ja niiden poikasista, esiaikuisista pesimättömistä linnuista ja Suomen kautta muuttavista Venäjän joutsenista.

Kuten viime vuonnakin, viidesosa havaituista joutsenista oli nuoria.

Rannikkoalueella pesiviä kyhmyjoutsenia ilmoitettiin runsaat 3 000 yksilöä.

Pääosa pieninä ryhminä saaristossa viihtyvistä kyhmyjoutsenista jää Joutsenbongauksessa havaitsematta.

Varoituspalloja sähkölinjoihin

Joutsenbongaus järjestettiin yhdessä sähköverkkoyhtiö Elenia Oy:n kanssa.

Joutsenhavaintojen lisäksi kerättiin tietoja paikoista, joissa sähköverkko on riski joutsenille.

Havaittuja törmäyksiä ilmoitettiin 218 noin 120 paikalta.

Nämä tiedot välitetään verkkoyhtiöille, jotta pahimmat riskipaikat voidaan merkitä varoituspalloilla.

MT

Intia ja Kiina ahmivat palmuöljyä

KOLKATA, INTIA
Palmuöljyn kasvava suosio Etelä-Aasian maissa ja Kiinassa pahentaa osaltaan Indonesian metsäpaloja ja alueen saasteongelmia.

Palmuöljyä kutsutaan Aasian uudeksi nestemäiseksi kullaksi. Sen tuotanto sijoittuu 85-prosenttisesti Indonesiaan ja Malesiaan.

Vuosina 2011–2012 Intia kulutti maailman palmuöljystä 19 prosenttia, Kiina 16 ja Euroopan unioni 14 prosenttia. Etelä-Aasiassa myös Pakistan ja Bangladesh lisäävät käyttöään.

Palmuöljy on halpaa ja monikäyttöistä. Se soveltuu niin elintarvikkeiden, kosmetiikan kuin biopolttoaineenkin raaka-aineeksi.

Satoa jopa kahdesti kuukaudessa

”Viljelijöille palmuöljy tuo paremmat tulot kuin vaikkapa riisi tai kumi”, sanoo tohtori **Reza Azmi**. Hän johtaa kestävää matkailua ja maataloutta edistävää Wild Asia -järjestöä Malesiassa.

Öljypalmusta saa satoa pari kertaa kuussa, kun riisi korjataan vain kahdesti vuodessa, Azmi toteaa.

Viljelystä koituu kuitenkin monia ympäristöhaittoja, kun metsiä kaadetaan ja poltetaan uusien palmuplantaasien tieltä.

Indonesian metsäpalot ovat jokavuotinen riesa. Tulipaloista syntynyt savusumu aiheutti viime kesänä Malesiassa ja Singaporessa pahimmat saasteongelmat 16 vuoteen.

Jokin aika sitten Indonesian, Malesian, Brunein, Thaimaan ja Singaporen ympäristöministerit sopivat yhteistyöstä ilmansaasteiden seurannassa. Lisäksi Indonesia sitoutui alueelliseen sopimukseen savusumun torjunnasta.

Myös palmuöljyn ostajat voivat vaikuttaa. Vuonna 2004 perustettiin palmuöljyn vapaaehtoinen sertifiointijärjestelmä (RSPO), joka pyrkii vähentämään metsätuhoja.

Intia ja Kiina käyttävät sertifioimatonta öljyä

Yli 15 prosenttia palmuöljytuotannosta on sertifioitu.

Monet Euroopan maat ovat luvanneet siirtyä sertifioituun palmuöljyyn vuoden 2015 loppuun mennessä, kertoo RSPO:n pääsihteeri **Darrel Webber**. Joukkoon kuuluu Suomessa biodieseliä valmistava Neste Oil.

Ympäristöjärjestö Greenpeace moittii RSPO-järjestelmää lepsuksi ja toivoo, että sitä kehitetään tehokkaammaksi.

Suurkuluttajat Intia ja Kiina käyttävät pääosin sertifioimatonta palmuöljyä.

Kiinassa palmuöljyn kysynnän povataan kasvavan kymmenen prosentin vuosivauhtia, jolloin se ohittaa Intian vuonna 2015.

MT–IPS